
La temporalitat en l'*e-learning*

PID_00183732

Adriana Ornellas
Margarida Romero

Adriana Ornellas

Doctora en Pedagogia per la Universitat de Barcelona. Professora dels Estudis d'Informàtica, Multimèdia i Telecomunicació de la UOC. Membre del grup de recerca consolidat Esbrina (Subjectivitats i Entorns Educatius Contemporanis) i del grup d'innovació docent Indaga't de la Universitat de Barcelona. Investigadora vinculada a l'eLearn Center de la UOC. Els seus interessos de recerca principals se centren en els entorns i les tecnologies emergents per a l'aprenentatge en la societat contemporània, la formació inicial i el desenvolupament professional docent en TIC, els múltiples alfabetismes i sistemes d'inclusió en la societat de la informació, i l'ensenyament i l'aprenentatge col·laboratiu en entorns virtuals.

Margarida Romero

Doctora en Psicologia per la Universitat de Tolosa de Llenguadoc i la Universitat Autònoma de Barcelona, i llicenciada en Gestió de Projectes E-learning pel Campus Virtual de la Universitat de Llemotges. Consultora dels Estudis de Psicologia de la Universitat Oberta de Catalunya i professora associada dels estudis de Magisteri de la Universitat Autònoma de Barcelona. Directora associada d'aprenentatge electrònic al Departament d'Innovació Pedagògica i Qualitat Acadèmica (DIPQA) d'ESADE i coordinadora del projecte de recerca europeu Euro-CAT-CSCL. El seu focus de recerca és la regulació del temps acadèmic en l'aprenentatge col·laboratiu assistit per ordinador (CSCL). El 2006 va ser guardonada amb el premi de l'AFIA per una ponència sobre el suport metacognitiu en aprenentatge electrònic.

Índex

1. El factor temporal.....	5
-----------------------------------	----------

1. El factor temporal

El factor temporal (*time factor*) té una importància clau en l'àmbit formatiu, i específicament, en l'àmbit de la formació en línia o *e-learning* (Gros, Barberà i Kirschner, 2010; Romero, 2010). A continuació detallem què entenem per factor temporal en l'*e-learning* i després d'això, descrivim els temps que han de ser considerats per a planificar la docència universitària en línia.

Què és el factor temporal

El factor temporal en la formació fa referència als diferents elements del temps que intervenen en el procés d'ensenyament i aprenentatge. El factor temporal en la formació inclou tant el temps institucional, com el temps docent i el temps de l'estudiant.

El temps d'aprenentatge de l'estudiant està relacionat amb el temps planificat per a les activitats d'ensenyament i aprenentatge pel docent. Al seu torn, el temps d'aprenentatge està parcialment determinat pel temps institucional i els temps del sistema educatiu i de la societat en la qual se situa el campus virtual. El grau de flexibilitat de què es disposi en cada nivell (estudiant, activitat docent, institució) determina el marge d'actuació de cada actor en el seu perímetre de planificació i regulació dels temps d'aprenentatge.

Abans de caracteritzar la flexibilitat temporal en la planificació de la docència universitària en línia, identificarem els diferents elements temporals en la formació a distància a partir del model *academic learning time* (ALT). El model ALT va ser dissenyat per l'equip del Far West Laboratory for Educational Research and Development de San Francisco per a l'avaluació dels professors principiants (*Beginning Teacher Evaluation Study*, Fisher i altres, 1980), i adaptat a la formació en línia per Romero (2010). El model ALT distingeix diferents tipus de temps en el procés d'ensenyament i aprenentatge, que mantenen una relació alhora jeràrquica i d'interrelació. Es consideren en primer lloc el temps efectiu d'aprenentatge (*effective learning time*), que considera el temps en el qual l'estudiant està aprenent. Aquest temps es troba dins del temps dedicat a la tasca (*time-on-task*), que també inclou un temps en el qual l'estudiant no està aprenent però s'ocupa d'altres elements de la tasca, com pot ser organitzar la seva activitat. El temps dedicat a la tasca té com a context el planificat per a la tasca (*allocated time*). Aquest temps el defineix generalment el docent com un temps de referència per a l'activitat d'aprenentatge. En el cas de la UOC, per exemple, el temps planificat per a la tasca correspon a les durades de les activitats de formació continuada que són proposades als alumnes. Dins d'aquesta delimitació del temps, l'estudiant pot dedicar més o menys atenció

a la tasca (*time-on-task*), i dins d'aquesta, estar aprenent de manera efectiva dins d'aquest temps (*effective learning time*). El temps instruccional programat (*scheduled time*) es refereix al mateix temps que ha estat definit institucionalment per als diferents cursos i activitats. Aquest temps instruccional el defineix el tipus d'institució educativa, però també el sistema educatiu i cultura en el qual es troba la institució formativa (p. ex., vacances i dies festius, dies de la setmana que es treballa, etc.).

Figura 5. Diferents tipus de temps acadèmic segons el model ALT

En la formació virtual, el marge de flexibilitat del temps instruccional programat (*scheduled time*), com també el temps que el professor programa per a fer la tasca (*allocated time*), el temps que l'estudiant dedica a la tasca (*time-on-task*) i el temps en el qual efectivament aprèn (*effective learning time*) és molt més flexible en el conjunt de nivells. En la formació en línia, se sol fixar un any escolar en el qual es programaven assignatures. Si bé aquest primer nivell d'estructura no presenta diferències respecte a altres formacions presencials, la quantitat de cursos i el moment en el qual els estudiants es poden matricular és diferent dels diferents campus virtuals, cosa que els ofereix més flexibilitat sobre la temporalitat dels seus estudis universitaris. D'aquesta manera, els estudiants poden seguir el mateix ritme que les formacions presencials o bé dilatar-se en un període de temps molt més llarg, continu o discontinu. Quant al temps planificat per a les tasques d'aprenentatge (*allocated time*), els estudiants en formació virtual disposen d'unes referències de dates d'inici i finalització, però poden dedicar un temps a la tasca variable (*time-on-task*), i sobretot, un temps flexible dins dels marges temporals de la planificació de la tasca. Aquesta flexibilitat també s'aplica als temps efectius d'aprenentatge (*effective learning time*), que poden tenir lloc en moments molt més flexibles que en la formació presencial.

La flexibilitat en la planificació temporal de la formació en línia universitària té avantatges indubtables per als estudiants amb limitacions temporals, que els impedirien seguir una formació a la universitat presencial. No obstant això, també demana a l'estudiant un grau de regulació dels temps d'aprenentatge important (Romero i Lambropoulos, 2011). La flexibilitat dels temps de dedicació a la tasca (*time-on-task*) pot fer que els estudiants amb un nivell insufici-

ent de regulació dels seus temps d'aprenentatges no els puguin gestionar correctament. Entre les dificultats que podem observar entre els estudiants que no aconsegueixen regular els temps d'aprenentatge, hi ha la procrastinació. Aquest comportament consisteix a retardar, sense cap excusa, la dedicació a la tasca (*time-on-task*) i substituir-la per alguna altra.

Tenint en compte que un excés de flexibilitat en la realització de la tasca pot ser perjudicial per a alguns dels estudiants, cal planificar les temporalitats dels diferents temps acadèmics de la formació en línia de manera que els estudiants puguin disposar d'una guia orientativa sobre els temps de realització estimats (*time-on-task*) i rebre retroalimentació sobre els treballs que s'estan fent.

